

Daniela Frumușeanu

Spațiul cuvintelor

26 noiembrie 2019 - 26 ianuarie 2020

Curator:
Daniela Burnete

Eveniment cultural organizat de

CONSILIUL JUDEȚEAN ALBA

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII, ALBA IULIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FRUMUȘEANU, DANIELA

**Spațiul cuvintelor : Museikon : 26 noiembrie
2019 - 26 ianuarie 2020** / Daniela Frumușeanu ;
curator: Daniela Burnete. - Cluj-Napoca : Mega, 2019
ISBN 978-606-020-158-8

I. Burnete, Daniela (curator)

73

© 2019, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia

Redactor: Simina Baumgarten

www.edituramega.ro | e-mail: mega@edituramega.ro

CUPRINS

SPAȚIUL CUVINTELOR	7
<i>MUSEIKON</i> - ARENĂ A DIVERSITĂȚII ÎN ARTĂ	8
O POETICĂ A IMAGINII	9
SPAȚIUL CUVINTELOR	12
CARTEA-JURNAL	25
GULERELE ALBE	42
SPAȚII	54

SPAȚIUL CUVINTELOR

Derivând din francezescul *arts plastiques* (compus la rândul său din latinescul *ars* și grecescul *plastikos*), artele plastice sau vizuale cuprind în înțelesul lor reprezentările de natură artistică și estetică figurate în formă materială (volum tridimensionale sau plane) sau imagini video (film și fotografie). Dacă în secolele trecute arena de exprimare plastică era limitată la pictură, gravură, desen și sculptură, în secolul XX, prin accesul la educație al maselor și dezvoltarea tehnologică, ea devine un areal excepțional al manifestărilor artistice înglobând, pe lângă formele clasice de exprimare, altele noi, precum *performance*-ul, artele foto-video, artele conceptuale, instalația etc.

Împletirea mai multor discipline determină abordări artistice inedite, iar spațiul contemporan de expunere se bucură de o varietate mare a reprezentărilor de natură vizuală. Se facilitează accesul publicului la informație, mai ales că spațiile expoziționale, pe lângă respectul datorat formelor clasice, recognoscibile, au obligația să transmită și informații noi, cu caracter inovator.

Modul în care au evoluat artele vizuale a creat o serie de controverse, mai ales că inovațiile artistice au pus în discuție standardele clasice de apreciere. Esteticul capătă noi valente, formele nou exprimate răstoarnă canoanele cunoscute, adaptându-se și depășind spațiul geografic și temporal în mod fericit. Formule ce aparțin trecutului sunt prelucrate și readaptate în formule moderne, arhaicul devine o arenă de cercetare. Artele tradiționale - pictura, sculptura, grafica, arhitectura interferează

în permanență, utilizează mijloace de exprimare diferite, creând un sincretism artistic, o fuziune determinantă pentru o evoluție a artelor plastice. Modul în care sunt înțelese manifestările contemporane țin de receptor și de gradul de educație vizuală al acestuia. Multitudinea de abordări este în strânsă corelație cu evoluția tehnologiei. Puternicul impact pe care l-au avut noile forme arhitecturale, arta foto-video și informatica, a determinat noi mișcări în zona manifestărilor vizuale. Sensurile pe care artiștii contemporani le pot parcurge sunt practic nelimitate. Structura fizică a artei trece în plan secund, fiind în schimb vehicul pentru caracterul său informal. Intenția artistului devine determinantă prin alegere și concept, caracterul fizic al lucrării fiind astfel depășit.

Conceptul pe care se constituie arta contemporană devine un proces dinamic, de tip eveniment, cu un conținut simultan al formelor plastice, respectiv sculptura-instalație, pictura-instalație etc. Ca formă inedită de exprimare, instalația este compusă dintr-o multitudine de elemente fără specific obligatoriu în domeniul vizualului, care construiesc forme sau volume, rezultând forme de artă alternativă, organică sau nu, în funcție de viziunea artistului.

Astfel, formele converg într-o dinamică nouă. În funcție de context și intenție, caracterul atributiv al obiectului se schimbă, iar translocarea dintr-un cadru funcțional-utilitar într-un cadru nou determină fuziuni inedite în planul artistic și generează forme noi.

MUSEIKON - ARENĂ A DIVERSITĂȚII ÎN ARTĂ

Dacă între artele clasice și arta contemporană există în mod evident un decalaj de formă, cea din urmă este cu siguranță adaptabilă unor spații de expunere diferite, de la cele formale (muzee, galerii) la cele neconvenționale, dar recognoscibile în registrul urban.

Făcând parte din prima categorie, particular prin însuși conținutul său (icoană și carte veche), Museikon devine un cadru potrivit pentru promovarea unor abordări artistice diversificate ca formă și conținut. Blocurile romane, conglomeratul medieval și zidul austriac înglobate de scheletul clădirii Museikon, cu completări arhitectonice de secol XXI (sticlă și structuri metalice), fac din acest spațiu, în mod fericit, o arenă a manifestărilor artistice, care oferă vizitatorului o experiență culturală în circumstanțe precise (expoziții, concerte, workshop-uri).

Încă de la deschiderea sa în 2017, printr-o serie de evenimente situate în sfera artelor contemporane, se creează cadrul propice pentru re-găzduirea artistei Daniela Frumușeanu, a cărei expoziție face trimitere la unul din artefactele Museikon, respectiv cartea veche.

Performând în sfera artelor decorative, cu o activitate pedagogică remarcabilă în cadrul Universității Naționale de Arte din București, Daniela Frumușeanu utilizează, în compunerea lucrărilor, o serie de tehnici mixte. În construcțiile plastice, artista operează cu materiale diverse,

respectiv metal, colorant acrilic, foiță de aur, netex, material textil sintetic, carton, hârtie manuală, aluminiu, silicon, acetofan etc. Rezultă lucrări de dimensiuni și volume diferite, cu conținut politic și filozofic (ex: seria gulerelor albe), care-l transportă pe receptor într-o dimensiune a esteticului, a echilibrului cromatic și compozițional.

Coerența plastică este bine reprezentată de seriile de lucrări prin intermediul cărora artista manifestă o preocupare esențială pentru conținut, lucrările devenind depozitare de idei și concepte filozofice.

Prin proiectul artistic *Spațiul cuvintelor*, Daniela Frumușeanu construiește o realitate plastică ce permite o investigare a ideilor, tiparelor sau sistemelor. Laitmotiv al expoziției, cartea generează o diversitate a abordării plastice, devenind carte-obiect sau carte de artist. Astfel, se creează perspective noi, pretext pentru re- sau de-construcție formică ori de conținut, păstrând valențele comunicării.

Într-un spațiu concret (Museikon, în cazul de față), cartea-obiect se recompune în forme recognoscibile sau în volume noi, supradimensionate, în funcție de intenția artistei. Lucrările devin incubatoare de idei, generează informații vizuale și emoții, fiecare proiect însumând contexte diferite. Se poate spune că, asemeni cărților, lucrările își ating scopul pentru că au forța de a transporta privitorul într-un spațiu al memoriei atât ca materie, cât și prin conținutul conceptual.

Daniela Burnete

O POETICĂ A IMAGINII

Profund ancorată în viața artistică a zilelor noastre, numărându-se în chip de necontestat printre cei care creează fenomenul ca atare, Daniela Frumușeanu, artist decorator, pedagog, inventator cu brevete la OSIM, organizator și curator de expoziții, autor de cărți, studii și articole, se numără printre personalitățile plurivalente ale breslei.

În încercarea de a-i aborda complexa și bogata activitate, ce depășește patru decenii, ai dubla tentație de a vorbi despre operă, dar și de a încerca un portret al artistei Daniela Frumușeanu, măcar unul redus la liniile esențiale. Voi începe cu acesta, pentru că mi s-a întâmplat destul de rar să întâlnesc un profesor atât de implicat în activitatea de formare a generației tinere, atât de generos și atât de plin de imaginație. Puțini, pe de altă parte, sunt artiștii dispuși să-și pună, temporar, între paranteze propria activitate pentru a se dedica reușitelor de grup, organizărilor de expoziții de anvergură, reprezentative și pentru breaslă, dar și pentru țară. Și pe toate acestea Daniela Frumușeanu le face cu discreție și modestie, chiar dacă voința și bunăvoința ei reușesc să urnească din loc mecanisme adesea ancrasate, fie de prea multe clișee, fie de împământenite prejudecăți. Eu, personal, mi-am intersectat drumul cu al domniei sale de mai multe ori, pe când se ocupa de expoziții de grup ori personale ale studenților săi și nu, așa cum de obicei se întâmplă, cu ocazia unor evenimente artistice individuale. Și totuși, în pofida acestei dăruiri, artista nu și-a neglijat niciodată propria creație, pe care a

îmbogățit-o continuu și căreia i-a adăugat, treptat, alte și alte dimensiuni.

Dacă ar fi să încerc o caracterizare mai generală a creației Danielei Frumușeanu, aş spune că opera sa se distinge prin măcar două trăsături esențiale: exploatarea materialelor, a tehnicilor și a genurilor celor mai diverse, de la cele tradiționale până la cele contemporane, prin mixarea lor cu rezultate spectaculoase în ordine expresivă, pe de o parte, iar pe de altă parte nașterea unei poetici a imaginii cu adâncă marcă personală. Fiindcă, mai presus de orice, Daniela Frumușeanu cercetează și studiază continuu, conștientă că un artist este un creator de cultură, dar și că, prin cultura înaintașilor, chiar propria sa operă se articulează solid și convingător. Vom regăsi astfel în lucrările sale bogate trimiteri la epoci și culturi, de la cele mai îndepărtate, până la cele mai actuale. Toate imaginile, sugestiile și simbolurile folosite trec însă printr-un filtru al sensibilității și printr-o reinterpretare în cel mai autentic spirit postmodern. În acest sens, poate cele mai grăitoare sunt teza sa de doctorat, cu titlul *Posibilitățile moderne de expresie estetică ale unei tehnici străvechi - imprimarea cu ceară*, și invenția numită *Procedeu de piroimprimare cu materiale termorezistente pe suporturi organice și anorganice*, brevetată la OSIM.

În arta Danielei Frumușeanu nu există, propriu-zis, granițe. De-a lungul vremii ea a expus, generic vorbind, artă decorativă, respectiv obiect, carte-obiect, colaj textil, panou decorativ, instalație,

fotoprint, dar și fotografie. A creat filme experimentale, a investigat posibilitățile expresive și ideatice ale combinațiilor de tehnici vechi și noi, astfel încât într-o lucrare de-a sa apar juxtapuneri care, poate, la o primă vedere, ar părea imposibile. Artista ne dovedește însă contrariul. Materiale naturale și sintetice stau bine laolaltă, tehnici precum imprimarea liberă, imprimarea serigrafică, piroimprimarea, imprimarea prin ștampilare, rezervarea cu ceară, tapiseria în *haute lisse*, broderia concură la realizarea unor obiecte artistice spectaculoase la nivel vizual, dar și încărcate cu sens la nivel ideatic, astfel încât granița strictului decorativism este cu mult depășită. Forme geometrice primare întâlnesc arabescuri elaborate, petele dense de culoare intră în dialog cu transparențele, senzația de materialitate și de tactilitate a unora dintre obiectele sale e contrapunctată de altele, cu mult mai diafane, stilizate până la esențial.

Ideile cărora Daniela Frumușeanu le dă formă plastică sunt susținute prin titluri cu valențe poetice și metaforice: *Învelișul gândurilor*, *Muzica sferelor*, *Succesiunea clipelor*, *Alchimia vegetalului*, *Poporul bronzului*, *Trepte de lumină*, *Apele timpului* etc.

Remarcabilă este, în dinamica activității artistice a Danielei Frumușeanu, exploatarea tenace a unei teme, până la epuizarea tuturor posibilităților

ei expresive, așa încât seriile de lucrări îi sunt specifice creației pe care, de altfel, par să o și ordoneze.

Nici dihotomiile nu rămân străine de arta sa. Obiectul de dimensiuni mici intră în acord cu instalația de mari dimensiuni, capabilă să cucerească și să modeleze spațiul, trecând granița bidimensionalului spre tridimensional. Pe de altă parte, simboluri străvechi precum spirala sau crucea, în diferite variante, sunt la fel de inspiratoare pentru artistă, ca și mult mai derizoriile „semne” ale contemporaneității, precum codul de bare de pe mărfuri și alimente, pe care Daniela Frumușeanu reușește să-l convertească estetic. Unele dintre amplele sale compoziții impresionează prin prețiozitate și strălucire, altele prin austeritate compozițională și cromatică. Imaginea și textul concură, la rândul lor, la crearea unora dintre compozițiile cu sursă livrescă ale artistei. Dragostea pentru carte, ca obiect, ca simbol, ca vehicul de cultură, rămâne însă, probabil, cea mai prezentă și cea mai pregnantă în această operă cu pronunțată dimensiune intelectuală.

Spiritul ordonator al Danielei Frumușeanu face casă bună cu sensibilitatea ei de sorginte poetică, iar ambele, susținute printr-o cultură solid construită, concură la articularea unei creații reprezentative pentru arta românească contemporană.

Luiza Barcan